

1. Projekto pavadinimas **„BALIONIADA“**
2. Projekto rengėjo pavadinimas, adresas, telefonai, el. pašto adresas, banko sąskaita.
ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS
Naujoji G. 48, Alytus LT-62451, Tel./faks. 8 315 21 438, mob. 8 611 30 259, arsavsb@gmail.com
A. s. Nr. LT257300010129470356 „Swedbank“, AB Kodas 73000
3. Informacija apie projektą:
 - **ESAMOS SITUACIJOS (PROBLEMOS) ANALIZĖ**

Nusikalstamumo prevencija tiek prieš vaikus, tiek ir prieš suaugusiuosius, be abejo, yra daugiapakopis, visus lygius apimantis procesas, veikiamas daugelio tarpusavyje susijusių biologinių, socialinių, ekonominių, teisinių veiksnių. Reikia pripažinti, kad dauguma nusikalstamumo prevencijos priemonių vis dar yra nukreiptos į priemones, pritaikytas (pritaikomas) galimai linkstančiam, galinčiam nusikalsti asmeniui, pavyzdžiui, baudžiamosios justicijos institucijų veiklos efektyvumo didinimui arba veiksmingos pataisos sistemos jau nusikaltusiems asmenims kūrimui, tačiau itin mažai priemonių yra nukreiptų darbui su galimomis nusikaltimų aukomis ar galimais nusikaltimų organizatoriais. Kitaip tariant, siektina daugiau dėmesio skirti ankstyvajai (pirminei) prevencijai - priemonėms, nukreiptoms į veiksnius, kurie pakankamai nutolę nuo nusikaltimo, t. y. padėti žmogui išspręsti problemas, kurios gali jį atvesti į nusikaltimo kelią arba tapti nusikaltimo auka. Kalbant apie vaikus, labai svarbu sukurti teigiamą psichosocialinę aplinką, kurioje jie praleidžia daugiausiai laiko (mokyklą), išmokyti jaunus žmones atsispirti neigiamoms socialinės aplinkos įtakoms, o pastebėjusiems galimas nusikalstamas veiklas prieš bendruomenės narį - reaguoti adekvačiai.

Visuomenės sveikatos biuras, glaudžiai bendradarbiaudamas su vietos institucijomis (ugdymo įstaigomis, NVO ir kt.) didžiausią dėmesį nukreipia į bendrasocialinę prevenciją, siekdamas sumažinti nusikalstamumą prieš vaikus ir jaunus žmones, didina vaikų socialumo, bendravimo įgūdžius t. y. remdamasis asmenybės formavimosi teorijomis, atsižvelgdamas į socialines sąlygas, priežastis dirba su visa savivaldybės vaikų populiacija, siekdamas pasikeitimų, kurie sumažintų nusikalstamumą ar kitaip pozityviai jį veiktų.

Daugelis tyrimų rodo, kad siekiant mažinti nusikalstamumą prieš vaikus, būtina stiprinti bendruomeniškumą, savitarpio pagalbą, bendrumo ryšius tarp šios grupės asmenų ir šios grupės asmenų bei suaugusiųjų. Tik stipri, gebanti vertinti aplinką, turinti aukštą savivertę asmenybė gali pasipriešinti žalojantiems aplinkos veiksniams, įtakoms tokioms kaip žalingi įpročiai, galimybė nusikalsti, tapti nusikaltimo auka, bendrininku ar nusikaltėliu.

Specialistų nuomone, vienos iš būtinų sėkmingos prevencijos priemonių sąlygų yra bendražmogiškų santykių stiprinimas ir teigiamos, saugios aplinkos klasėse ir mokykloje sukūrimas. Įrodyta, kad teorinių užsiėmimų metu įsisavinama tik iki 5-10 proc. informacijos, kuri labai greit yra pamirštama. Prevencinėse veiklose rekomenduojama naudoti praktinius, kūrybinius, bendradarbiavimą skatinančius užsiėmimus, novatoriškas veiklas. Aktyvus ir netradiciniai metodai yra efektyvesni, jie verčia mokinius kritiškai mastyti, spręsti problemas, savarankiškai ieškoti informacijos.

Veiksmingos programos, yra tos, kurios įtraukia visą mokyklos bendruomenę, skatina bendradarbiavimą ir gražius tarpusavio santykius, komandinį darbą, paremtą "ištiesk ranką" principu.

Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, vykdydamas projektą **“Balioniada”** atsižvelgė beveik į visas sėkmingo projekto vykdymo rekomendacijas ir jas įgyvendino: **masiškas – dalyvavo visi savivaldybės ugdymo įstaigas lankantys mokiniai (2013), dalyvavo visų mokyklų pedagogai ir administracijų darbuotojai (apie 300), tęstinumas (šešti metai), novatoriški aktyvūs įdomūs veiklų metodai ir būdai.**

- **TIKSLAS**

Formuojant mokinių vertybines nuostatas, akcentuojant bendruomeniškumo ir savipagalbos svarbą, skatinant šiltus tarpusavio santykius ir bendradarbiavimą, didinti mokyklos bendruomenėje saugumo pojūtį, tuo pačiu mažinant polinkį ir galimybes atsirasti nusikalstamoms veikloms.

- **UŽDAVINIAI**

1. Sutelkiant mokyklos bendruomenę komandiniam darbui, skatinti gražius tarpusavio santykius, taip galimybes atsirasti nusikalstamoms veikloms;
2. Formuoti socialinius įgūdžius, didinančius motyvaciją nedalyvauti nusikalstamose veiklose, priešingai, jas pastebėjus – imtis prevencinių veiksmų nusikalstamumo mažinimo srityje;
3. Akcentuojant vertybių skalės prioritetus, mažinti polinkį žalingam elgesiui.

- **PRIEMONĖS**

Netradicinio ugdymo diena, projektas – “Balioniada”. Netradicinio ugdymo dienas kiekviena mokykla per metus gali organizuoti net kelias. Visuomenės sveikatos biuras pakvietė visas rajono mokyklas vieną netradicinio ugdymo dieną paskirti skatinti gražius tarpusavio santykius visoje mokyklos bendruomenėje ir taip pasakyti nusikalstamumui, žalojantiems veiksniams – “Ne”. Pasitelkiant novatoriškus veiklų modelius, įdomias veiklas, projekto dalyviai buvo pakviesti dalyvauti projekte “Balioniada” ir vadovautis dienos šūkiu - “Skraidinkime draugystę”. Jungianti dienos detalė - balionai.

✓ Ryte visi mokyklos mokiniai suskirstomi komandomis, atlieka grupės “apšildymo” užduotis ir išklauso informaciją apie pagrindinį komandos dienos tikslą – visą dieną atliekant įvairias komandines užduotis, dalyvaujant aktyviose veiklose, užsidirbti specialios dienos valiutos – “pinigaičių”, už juos “nusipirkti” organizatorių “krautuvėlėje” pateikiamų konstrukcinių medžiagų ir **sukonstruoti konstrukciją, kurios pagalba iš aukščiau mokyklos taško kuo saugiau „nuleisti“ stiklinę, pilną vandens.** Akcentuojamas komandinis darbas, nes tik darniai ir vieningai dirbanti komanda gebės atlikti komandines užduotis ir pabaigoje dienos turės visas būtinausias priemones konstrukcijos gamybai.

✓ **Visos dienos metu vyksta veiklos, kurių jungiamoji detalė - balionai: tiek tradiciniai apvalūs, tiek figūriniai, pailgi iš kurių mokyklos bendruomenė mokoma lankstyti įvairias figūras.**

✓ Klasių (komandų) laukia daugybė iššūkių (užduočių), kurioms atlikti tikslingai sudaromos tokios sąlygos, kad tik darniai ir draugiškai dirbanti komanda gali jas atlikti ir siekti bendro tikslo. **Dalyviai nejučiai įsitraukia į bendrą komandinį darbą, bendradarbiavimą, kuomet tartum nelieka sąlygų kitai veiklai nei esamai. Manytina, kad reguliariai vykdomos komandinį darbą skatinančios priemonės stiprina vaikų socialinius įgūdžius, kurie reikalingi ir nuspėjant galimus pavojus jį supančioje aplinkoje.**

Tarp vaikams pateiktų užduočių galima būtų įvardinti:

- ✓ **“Pasitikėk manimi”**. Komandinių užduočių - pratimų pynė, kurios esminė detalė skatinti tarp vaikų pasitikėjimą: „manimi galima pasitikėti“, „aš pasitikiu tavimi - tu manęs nenuvili“. Tai ypač svarbu nusikalstamumo prevencijos srityje, nes labai dažnai aukos (galimos ir esamos) tyli, bijo pasisakyti, atskleisti prieš juos vykdomus nusikaltimus (grąšinimai, reketas, smulkios vagystės ir pan.). Užsiėmimų metų komandų nariai „išprovokuojami“ vieni kitais pasitikėti, gebėti, pavyzdžiui gestai, mimika "papasakoti" situaciją, įspėti pavojaus ženklus draugo kūno kalboje.
- ✓ **“Padėk man”**. Fizinio aktyvumo užduočių pynė, kurių įveikimui reikalinga visos komandos vieninga veikla, dėmesį sutelkiant į pirmosios pagalbos, gelbėjimo situacijų imitaciją.
- ✓ **“Negriauk, bet kurk”**. Loginiu ir kūrybiniu darbu paremtų užduočių pynė. Daugelis tyrimų atskleidė, kad vienos geriausių, didžiausių grįžtamąjį ryšį turinčių žalojančio elgesio ir nusikaltimų prevencijos veiklų yra susijusios su kūrybinės veiklos ir kūrybinio prado skatinimu tarp tikslinės grupės narių, naujų, įdomių veiklų propagavimas. Projekto metu visi dalyviai buvo mokomi iš figūrinių balionų lankstyti įvairias figūras. Figūrų lankstymo užsiėmimas viršijo net projekto rengėjų lūkesčius, nes jau gerokai pasibaigus projektui jo dalyviai dar rašydavo, skambindavo ar kitų susitikimų metu konsultuodavosi balionų lankstymo klausimais, nes tai tapo įdomia laisvalaikio praleidimo veikla.
- ✓ **Užduotis pedagogams**. Mokytojai, administracijos darbuotojai visą dieną taip pat įtraukiami į šias komandines veiklas ir tokiomis pačiomis sąlygomis turi konstruoti mechanizmą sėkmingam vandens „nuleidimui“. Mokytojai taip pat gamino mega raides, iš kurių viso projekto pabaigoje buvo dėliojami žodžiai. Svarbu pabrėžti, kad suaugusiųjų dalyvavimas veiklose tokiomis pačiomis teisėmis kaip vaikų, pastariesiems tam dar vienu akstiniu. Jie mato, kad nesisekti gali ir suaugusiems, kad visiems reikalinga pagalba, kartais būtinas žmogus, kuriuo jie pasitiki, gali klausti, guostis ir, svarbiausia - sulaukti pagalbos.

DIENOS KULMINACIJA.

Dienos pabaigoje vyksta konstrukcijų išbandymas: kurios komandos konstrukcija „nuleidžia“ ant žemės daugiausiai neišsilaisčiusio vandens. Tai dar labiau vienija komandas.

- **VYKDYMO TRUKMĖ, TESTINUMAS**

Tęstinis projektas: 2010 m. panašiu metodu tokios pat apimties buvo vykdomas projektas – “Draugai lyg tylūs angelai...”, kurio metu visi rajono mokiniai rišo į ilgiausią draugystės diržą Lietuvoje, kuris pateko į Lietuvos rekordų knygą, 2011 m. – “Kiaušiniada”; 2012 m. – “Origamiada”, 2013 m. – “Konstruktoriada”, 2014 m. “Tangramiada”, 2015 m.- aprašomas projektas „Balioniada“.

Masiškumas, idėjos, bendruomeniškumo jausmo puoselėjimas – tas pats kiekvienais metais, tačiau projektas, veiklos, priemonės, “rišančios detalės”, temos ir įgyvendinimas kiekvienais metais skirtingas ir visiškai besikeičiantis.

- **VYKDYTOJAI**

Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras: 10 visuomenės sveikatos priežiūros specialistų.

- **DALYVIAI (TIKSLINĖ GRUPĖ)**

Visi visų Alytaus rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai, mokytojai, visuomenės sveikatos priežiūros specialistai.

- **VYKDYMO VIETA**

Visos Alytaus rajono bendrojo lavinimo mokyklos (11): Simno, Butrimonių, Daugų Vlado Mirono, Pivašiūnų, Krokialaukio Tomo Noraus- Naruševičiaus, Miroslovo gimnazijos, Kumečių, Alovės, Punios, Makniūnų, Ūdrijos pagrindinės mokyklos, Simno specialioji mokykla.

- **PARTNERIAI, RĖMĖJAI**

Bendrojo lavinimo mokyklos, rajono bendruomenės.

- **SAMATA**

Lipdukai dalyviams – 100 Eur., figūriniai balionai - 150 Eur, šiaudeliai, medinės metelės ir kitos smulkios konstrukcijų gamybai – 100 Eur., kanceliarinės prekės kūrybinėms užduotims, diplomams – 100 Eur.

- **REZULTATAI**

Įvykdyti visi išsikelti uždaviniai. Grįžtamojo ryšio anketų, kurias pildė ir mokytojai, ir mokiniai apibendrinti rezultatai rodo, kad dalyviams buvo įdomu, naujoviška, informatyvu, ilgai laukta.

Daugybė prierasų prie anketų rodo, kad projektas itin laukiamas ir kitais metais, spėjiojama kokia “-iada” bus 2016 metais, pateikiami net gi pasiūlymai kitiems metams.

Metų eigoje, vykdant tėvų anketinę apklausą, buvo teirujamasi ar vaikai namuose kalba apie prevencinio pobūdžio veiklas mokyklose ir jeigu taip, tai kokias. Didelė dauguma įvardijo projektą “Balioniada”.

- **KITA SVARBI, SU PROJEKTU SUSIJUSI, INFORMACIJA**

- ✓ **Projektas buvo aktyviai viešinamas regioninėje spaudoje, internetiniuose naujienų portaluose, dalyvaujančių įstaigų tinklapiuose.**
- ✓ **Prieduose nuotraukos iš projekto ir išpūdžiai apie projektą iš mokyklų – projekto dalyvių tinklapių.**

4. Projekto atitiktis kriterijams, kurie nustatyti Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektų (programų) konkurso nuostatų 24 punkte.

24.1. Projektu siekiama spręsti gyvenamosios vietovės bendruomenei, savivaldybei, regionui ar šaliai aktualią problemą. **Taip. Atitinka. Punte „situacijos analizė“ pateikta informacija apie tyrimus ir pastebėjimus, kurie rodo problemos buvimą rajone. Veiklos, naudotos projekto vykdymui – tinkamai parinktos nusikalstamumui prieš vaikus mažinti ir prevencinei drausmei užtikrinti.**

24.2. Projekto rengėjo ar valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos, asociacijos ar mokslo ir studijų institucijos atliktas projekto efektyvumo įvertinimas, akivaizdūs projekto vykdymo rezultatai, jų teigiamas poveikis visuomenės saugumui. **Taip. Projekto rengėjai atliko anketinį grįžtamojo ryšio mokinių, mokyklos administracijos ir tėvų apklausos tyrimą, kuris rodo teigiama projekto įtaką, išimtinumą ir pan.**

24.3. Projektas įgyvendinamas bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, į prevencinę veiklą siekiama įtraukti visuomenę. **Taip. I projekto veiklą įtraukiami visi rajono mokiniai, visi mokytojai, bendruomenių atstovai.**

24.4. Projektą galima pakartoti arba vykdyti kitiems subjektams. **Taip. Projektas itin lengvai pritaikomas bet kurioje šalies mokykloje, klasėje, bendruomenėje.**

24.5. Projekto novatoriškumas, naujų metodų ir priemonių taikymas. **Projekto metu taikyti novatoriški įdomūs metodai.**

Direktorė, projekto koordinatore

Dalia Kitavičienė

Tel: 8 315 21 438

kitaviciene@gmail.com